



Hoe voeden we de wereld zonder haar op te eten?

Sijas Akkerman
Policy Director Food

Natuur & Milieu

- Missie:
 - Natuur en Milieu zet zich met hart en ziel in voor een duurzame wereld. We werken voor en met mensen. Hier en elders. Nu en later.
- Thema's:
 - Mobiliteit
 - Energie
 - Voedsel



Maatschappelijk ondernemen

Positief, inspireren, samen



Inkoopactie Zon Zoekt Dak

- 18.000 inschrijvingen
- 50.000 panelen

Totale markt

- 2010: 30.000 'daken'
- 2011: 45.000
- 2012: 90.000
- 2013: 180.000



ZONNEPANELEN ZONDER ZORGEN

Zonne-energie is een fantastische en onuitputtelijke bron van schone energie. Zonnepanelen zijn bovendien een slimme investering want door zelf stroom te produceren, bespaart u flink op uw energierekening. Zo bekeken, kunt u uw geld beter op het dak dan op de bank zetten.

Natuur & Milieu droomt van 1 miljoen zonnedaken in Nederland. Daarom helpen wij mensen bij de aanschaf van zonnepanelen met Zon Zoekt Dak. Wij doen dit in samenwerking met Eneco. We kiezen voor Eneco als partner omdat zij al jarenlang ervaring heeft op het gebied van zonnepanelen en een betrouwbare partij is met een duurzame koers.

Wij hebben samen een zonnig aanbod voor u uitgewerkt: een mooi pakket zonnepanelen voor een uitstekende prijs. Wilt u weten of dit aanbod iets voor u is? Ga naar zonzoeektdak.nl, schrijf u in en binnen een week ontvangt u een offerte op maat. Wij regelen alles, u heeft er verder geen omkijken naar. Zonnepanelen zonder zorgen.

**AANBOD OP MAAT?
ZONZOEKTDAK.NL**

Een initiatief van:

**NATUUR
& MILIEU**

Insamenwerking met:

Eneco



Nu Elektrisch

LEASEAANVRAAG OF PROEFRIT MAKEN

Bereken je privé lease maandtarief of vraag een proefrit aan.
Vink aan wat voor jou van toepassing is en van welke aanvullende diensten je gebruik wilt maken.

Nu elektrisch
€ 407,00
Per maand

OPTIES

- Pluspakket (+€ 31 p/m)
- Laadpakket (+€ 30,75 p/m)
- Winterbanden (+€ 21 p/m)
- Vakantieauto (+€ 82 p/m)
- Ik ben ZZP'er (-BTW 21%)
- Ik wil graag een proefrit maken



LEASE AANVRAAG

PROEFRIT AANVRAAG

- Doel: 125 leasecontracten

ELEKTRISCH OF BENZINE

OF VOLLE ACCU €6
VOLLE TANK €99

KIEZEN IS NU MAKKELIJK: NISSAN LEAF
ELEKTRISCH RIJDEN VANAF €407 PER MAAND ALL-IN*

Minder vervulling en geen bijkomende kosten zoals afschrijving, verzekering, onderhoudskosten, reparaties en afleveringskosten. Alleen nog laden. Kijk op muelektisch.nl

* Prijs is inclusief BTW en leest u een jaar bij lease via DirectLease.
40 maanden, 50.000 km per jaar. Zie voor alle voorwaarden muelektisch.nl

Mogelijk gemaakt door

SLIM NATUUR
OP WEG & MILIEU



Ik ben Flexitariër: 2 miljoen vegaburgers uitgedeeld



Goede Boer

GOEDE BOEREN ERIK EN PAULA STEGINK: PIGGYS PALACE



PIGGY'S PALACE BUITENVARKEN



	LEEFBARE OMGEVING			
	NATUUR & BIODIVERSITEIT			
	KLIMAAT & ENERGIE			
	GEZONDHEID MENS & DIER			
	DIERENWELZIJN			
	MINERALEN & KRINGLOPEN			
	VEEVOER			
	EERLIJKE PRIJS			

GOEDE BOEREN ERIK EN PAULA STEGINK EN HUN VARKENS

Erik en Paula Stegink zijn met hun **Piggy's Palace** innovatief, duurzaam en ambitieus. Hun varkens zijn helemaal antibiotica vrij, het bedrijf is energieneutraal en zoals de naam al doet vermoeden is het een waar paleis voor varkens.

LINKS:

Over Goede Boer
Remeker kaas
Buitengewone Varkens

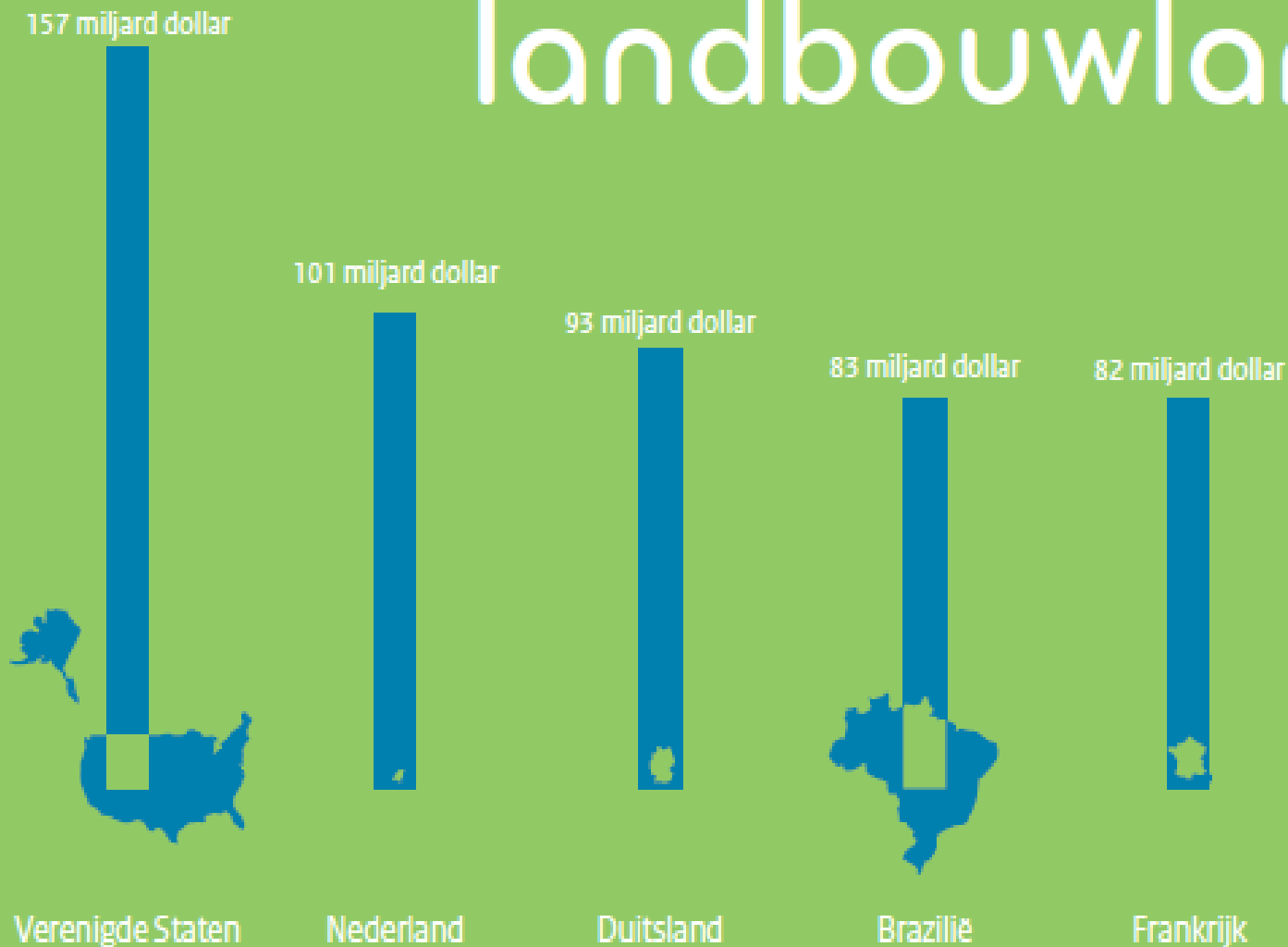


Voedsel +/+

- Eten geeft energie en is gezond
- We eten gevarieerder dan ooit
- Eten is beter beschikbaar en betaalbaarder dan ooit, voor meer mensen
- Samen eten is gezellig



Nederland landbouwland



Voedsel -/-



We eten te veel en ongezond

+ 90%
te veel rood vlees



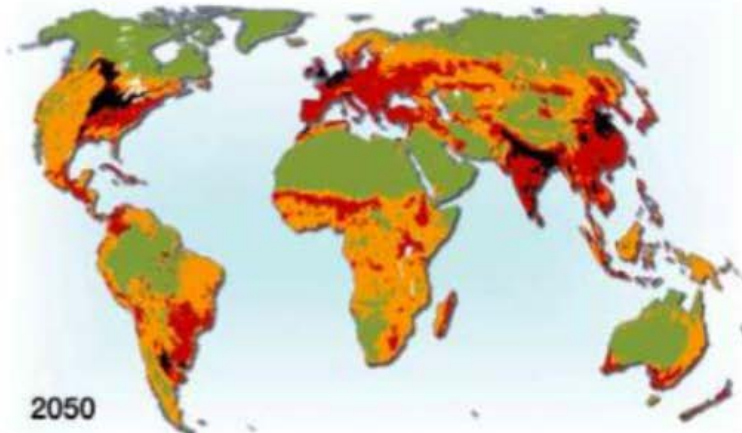
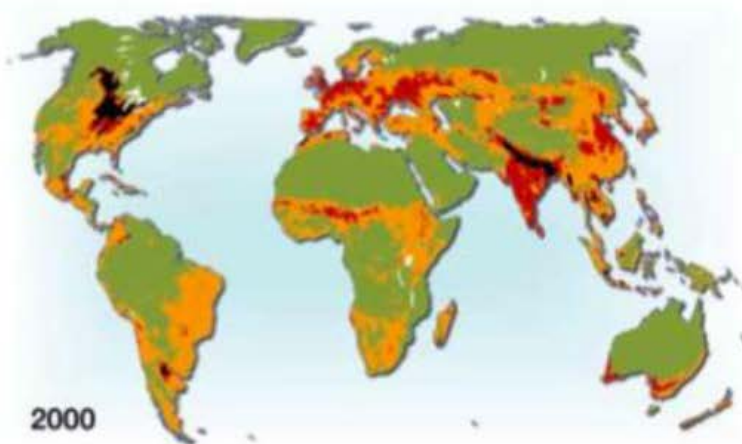
Ten opzichte van
de aanbevolen
hoeveelheid

- 60%
te weinig vis



+ 42%
te veel verzadigd vet



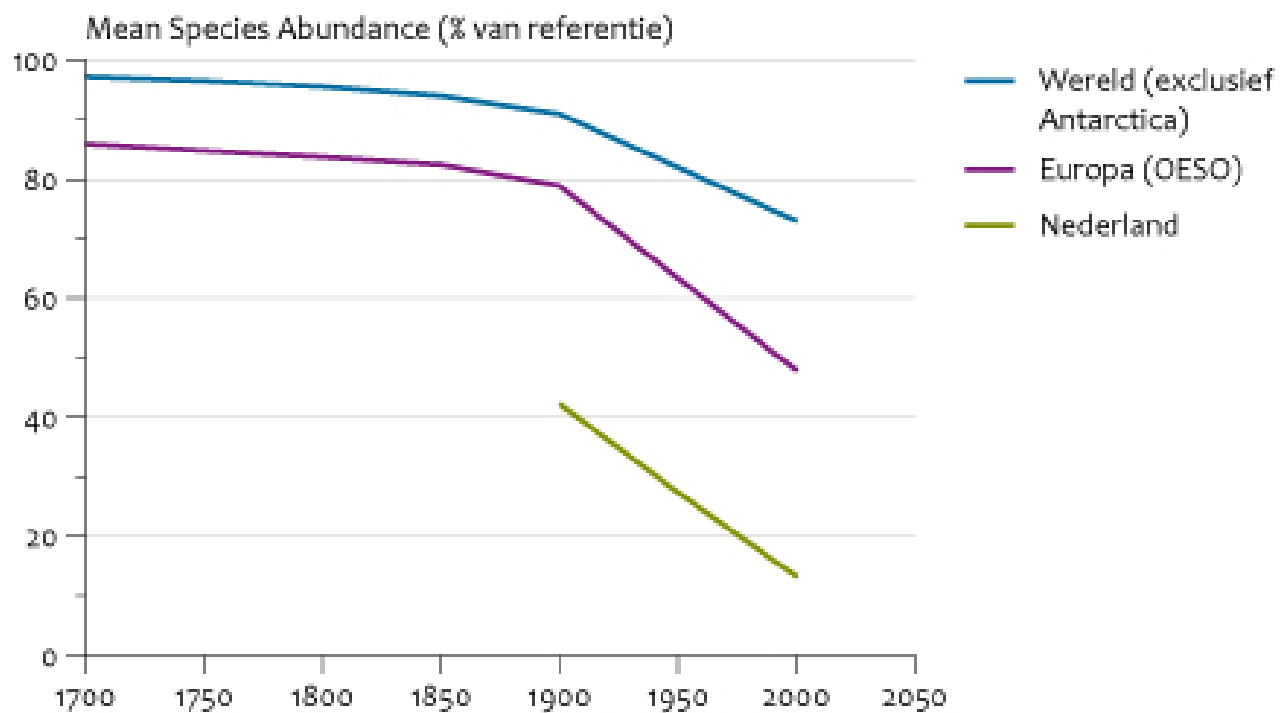


Biodiversity, as ratio of species abundance before human impacts

High impacts	0 - 25
High-medium impacts	25 - 50
Medium-low impacts	50 - 75
Low impacts	75 - 100

Mean species abundance (%)

Biodiversiteit

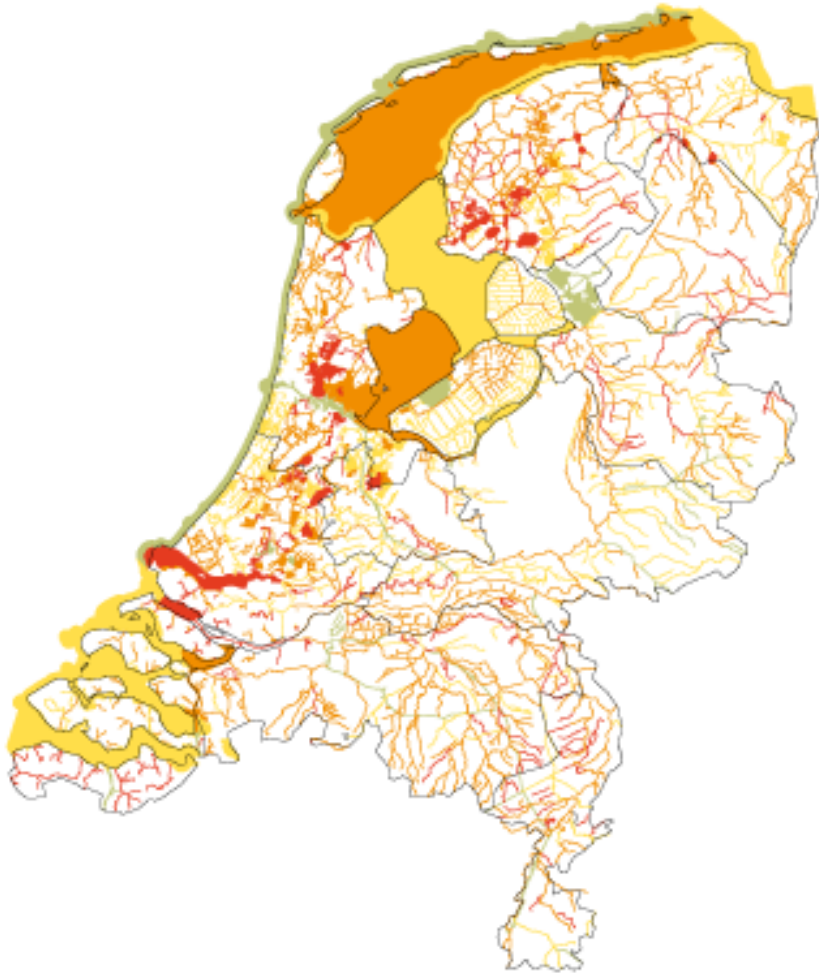


Bron: PBL.

PBL/aug09/1440
www.compendiumvoordeleefomgeving.nl

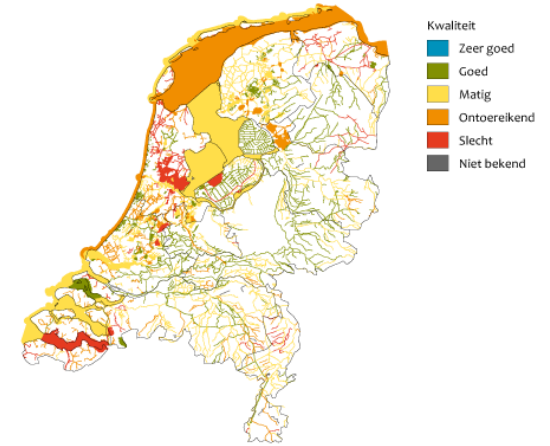


Beoordeling ecologische kwaliteit, Kaderrichtlijn Water, 2013



Bron: IHW, bewerkt door PBL.

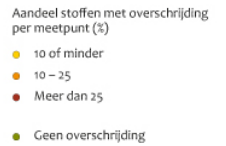
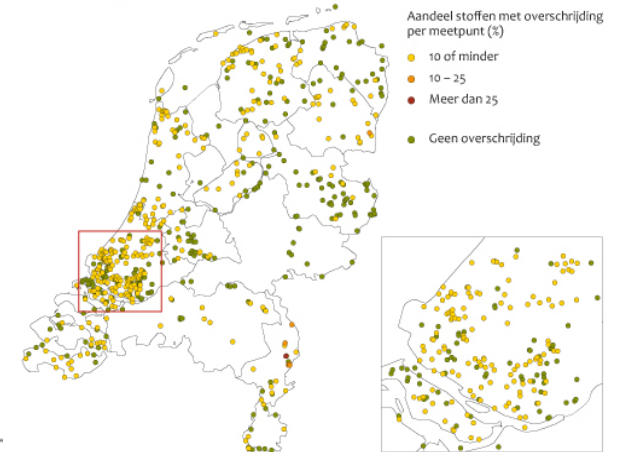
Beoordeling fyisch-chemische kwaliteit, Kaderrichtlijn Water, 2013



Bron: IHW, bewerkt door PBL.

PBL/au84
www.clo.nl/nli

Overschrijding Maximaal Toelaatbaar Risico (MTR) gewasbeschermingsmiddelen en biociden in oppervlaktewater, 2010



PBL
www.clo.nl/nli

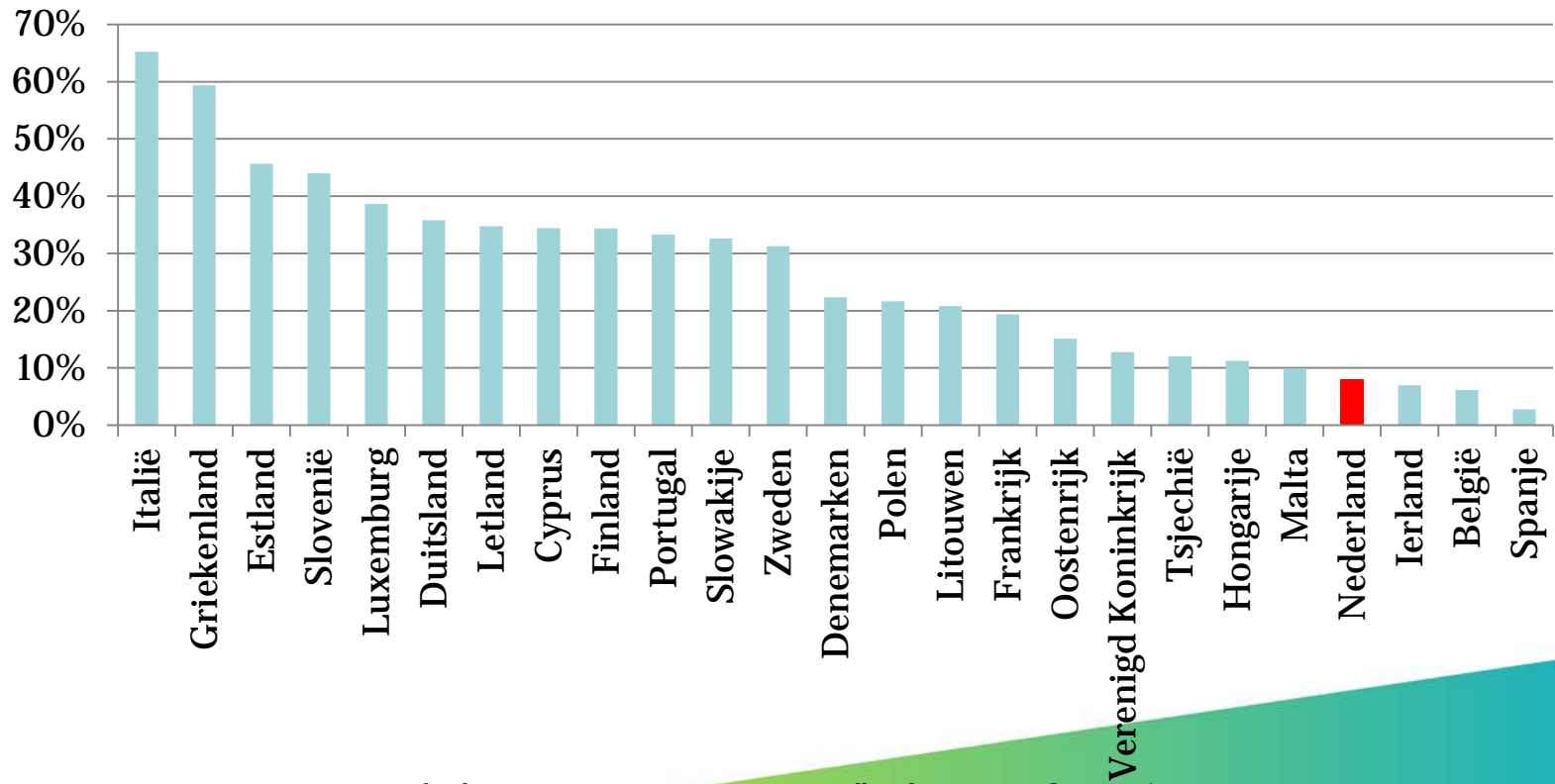
Bron: www.bestrijdingsmiddelenatlas.nl (versie 25 november 2011).

PBL/feb2/0547
www.compendiumvoordeleefomgeving.nl



Natuur

- Wat betreft natuurbescherming scoort Nederland als een van de laagste in Europa.



Percentage Natura-2000-natuurgebieden met een gunstige staat van instandhouding in 2006 (bron: PBL)





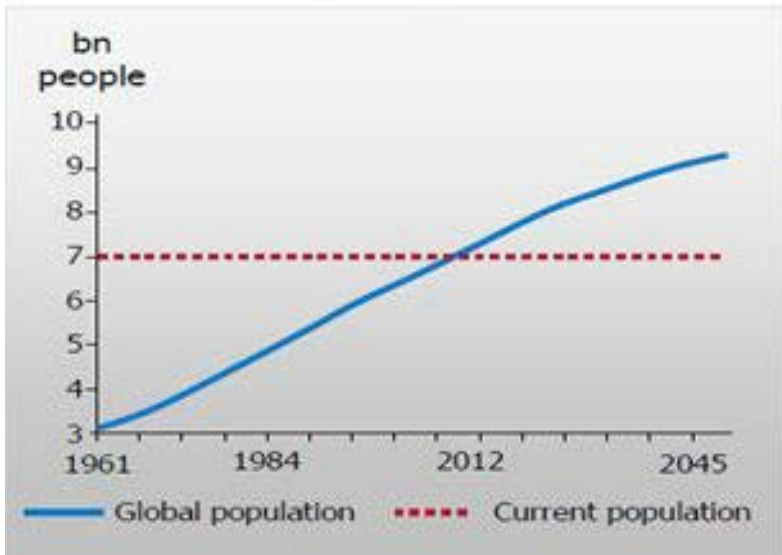
Your produce choices
with bees



Your produce choices
without bees

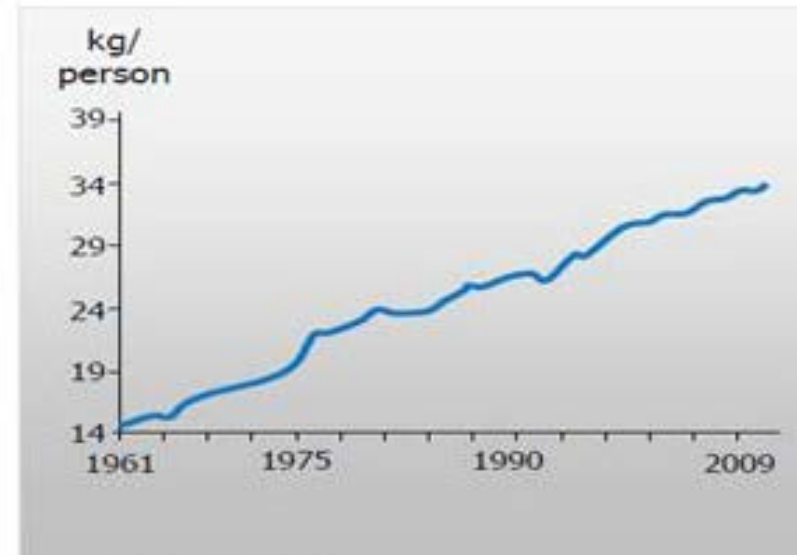
Vraag voedsel neemt toe...

Growing Global Population



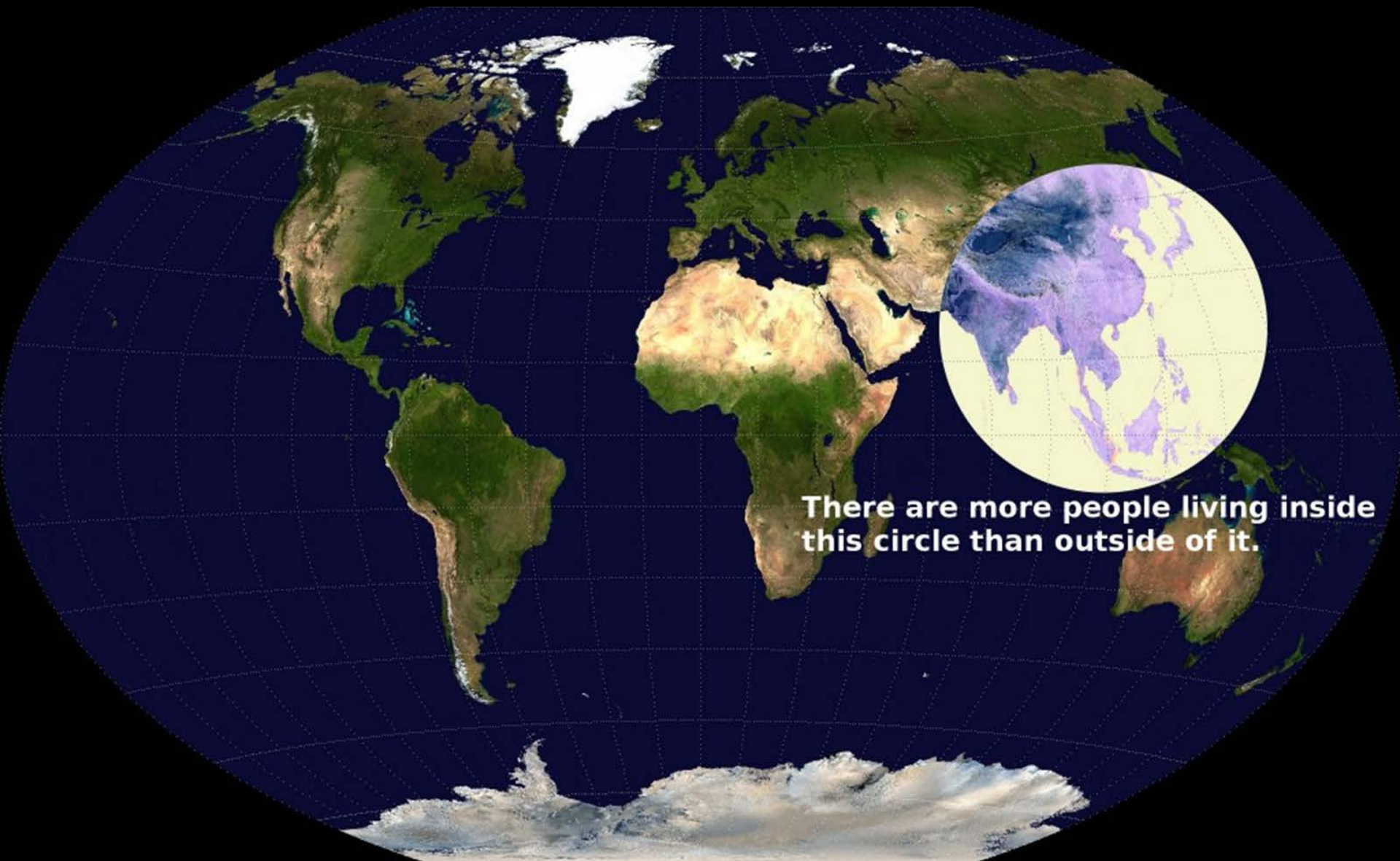
+

Growing Global Protein Population per Capital

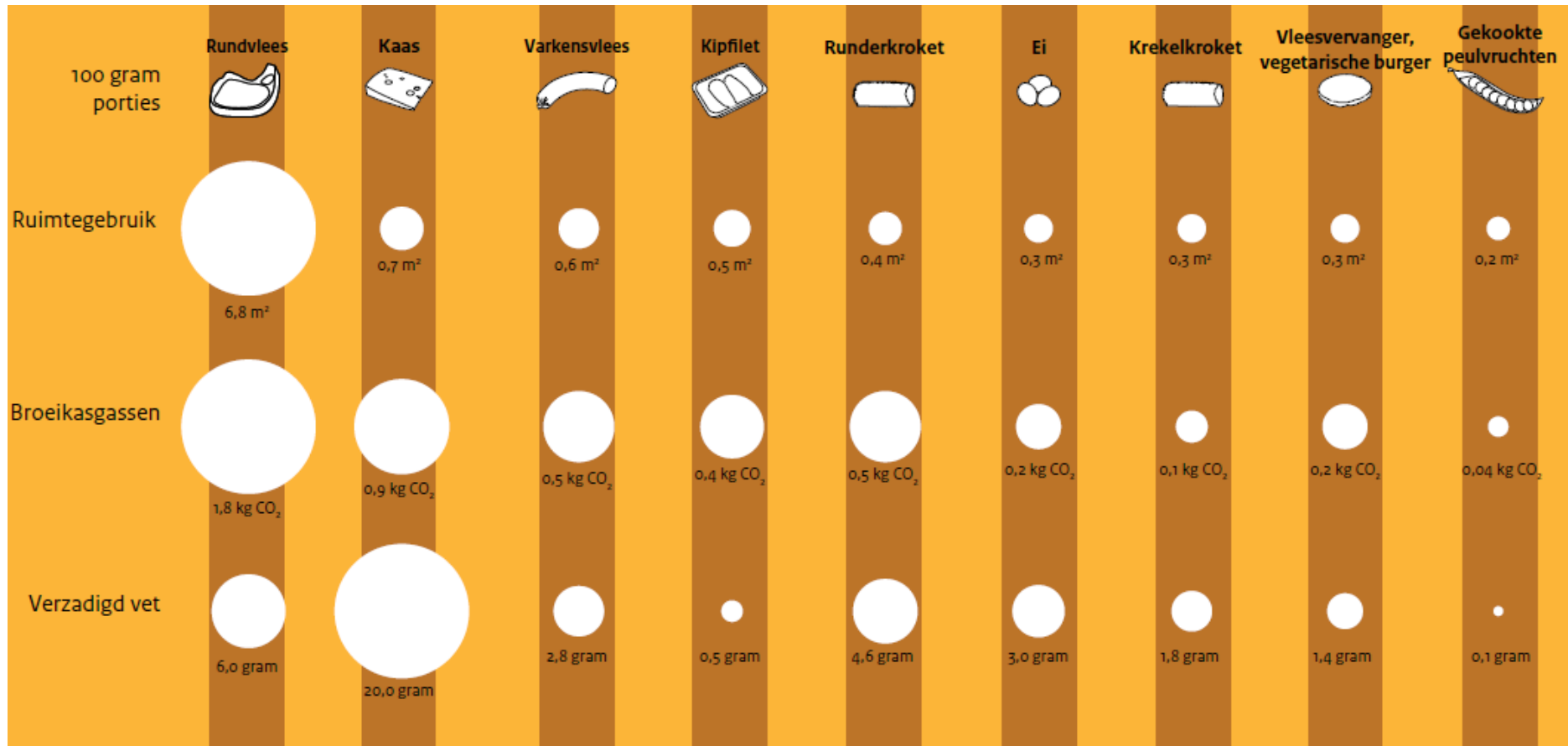


Source: USDA, World Bank





**There are more people living inside
this circle than outside of it.**



Raising animals for food uses **30% of the earth's land mass.**



OR



That's about the same size as Asia!

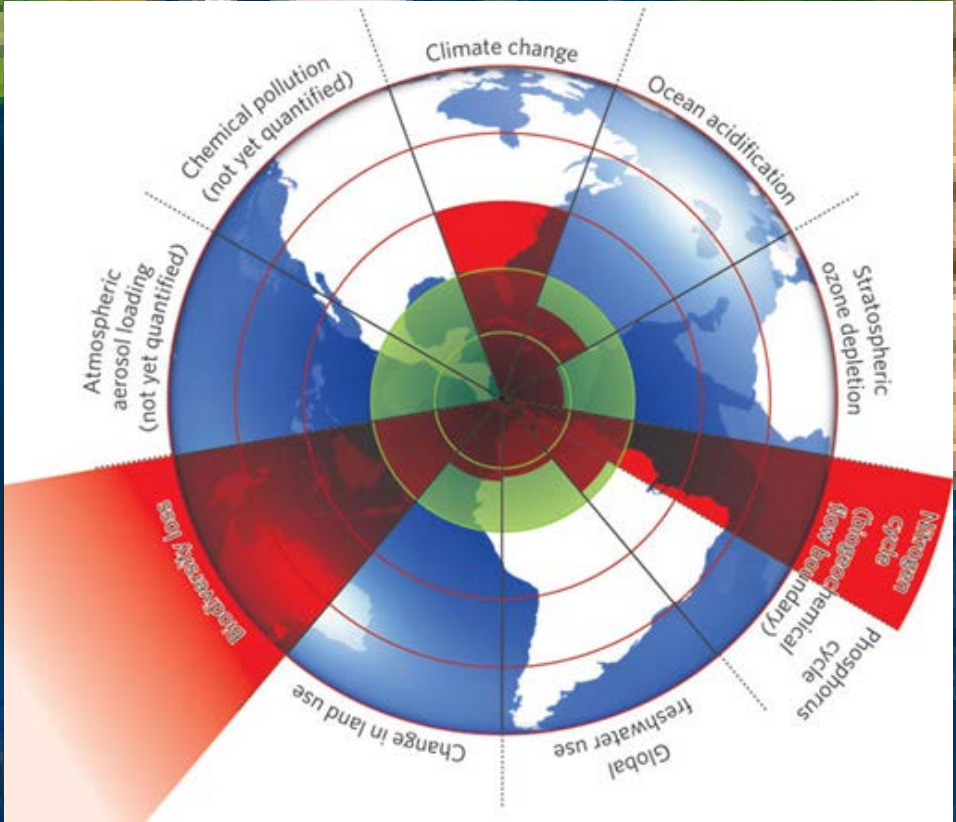
= 17 Million sq. miles

The moon has less area than that, at 14.6 million square miles.



LAND





Voedselsysteem

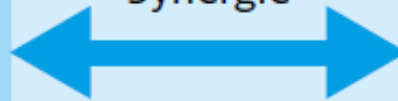
1. Anders consumeren

- Minder dierlijke producten
- Meer groenten en fruit
- Minder verspillen

2. Efficiënter produceren

- Hogere gewasopbrengsten
- Betere voederconversies
- Minder verliezen in de voedselketen

Synergie



Afwenteling

3. Zorgvuldiger produceren

- Natuurlijk ecosysteem beter benutten
- Overlast en risico's beperken
- Minder gebruik van antibiotica en bestrijdingsmiddelen
- Beter dierenwelzijn

4. Anders delen en verbinden

- Verbeteren transparantie ketens
- Streekproducten bevorderen
- Bevorderen keurmerk eerlijke handel

Anders consumeren: flexitariër

LEKKER VOOR FLEXITARIËRS

Download gratis het e-kookboek van Natuur & Milieu en maak kans op Pierre Wind (ambassadeur van N&M) in je keuken.

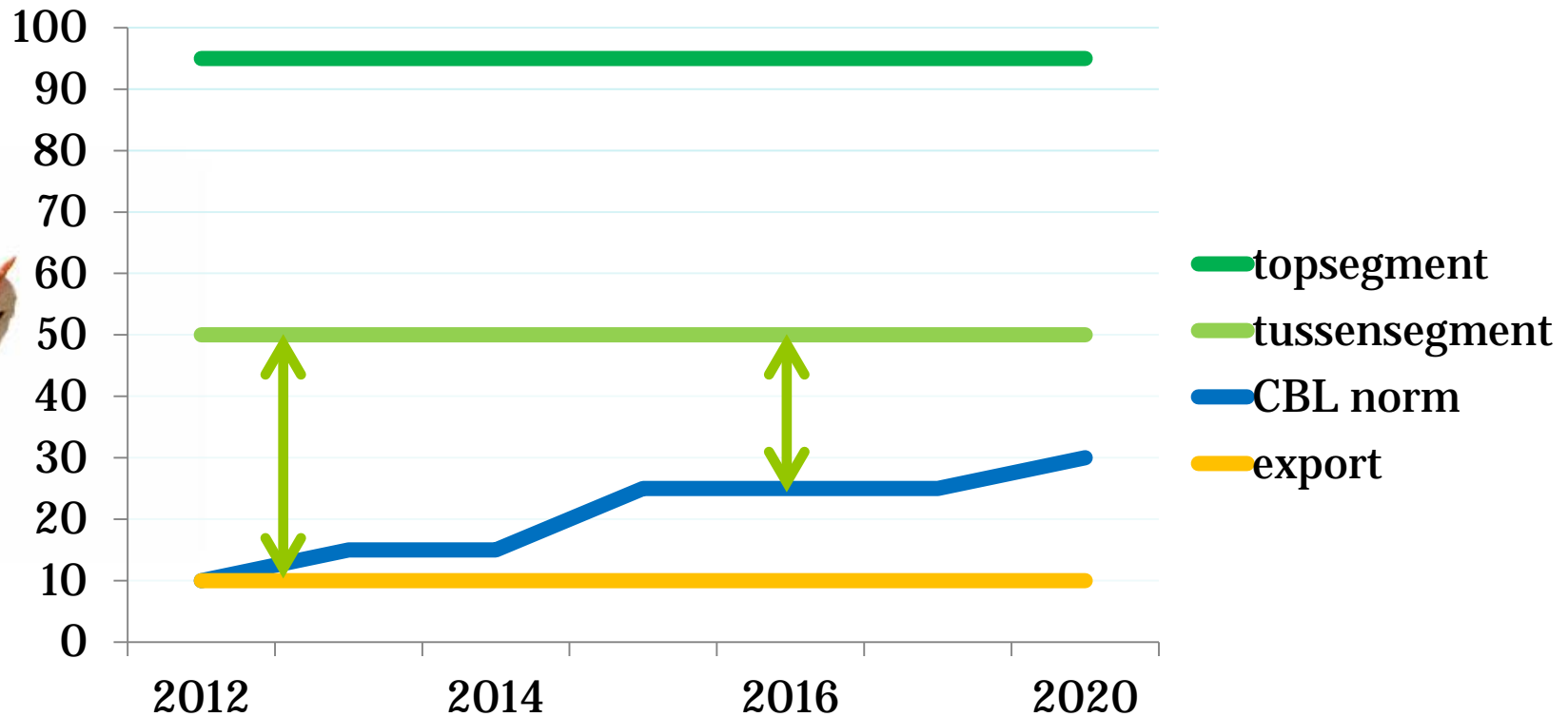
KIJK OP FLEXITARIER.NL

NATUUR
& MILIEU



A screenshot of the Flexitariër website. The header features the logo and navigation links: HOME, NIEUWS, COLUMNS, ZELF KOKEN, UIT ETEN, FLEXI-WAT?, ACTIES, CONTACT. The main content area has a featured article titled 'SMAAKEXPLOSIES MET LISETTE KREISCHER' with a photo of a burger. Below the article is a section 'BEN JIJ FLEXITARIËR?' with a poll 'Hoeveel dagen per week eet je vlees?' and a table with numbers 0-7. There is also a section for 'MOBIËLE FLEXITARIA' with a photo of the food truck and the text 'De Mobile Flexitaria toert langs de festivals!'. The footer includes social media icons and dates: 'Columns • 30 okt 2012' and 'Nieuws • 10 jun 2012'.

Ruimte voor onderscheid



Er komt een andere kip.

De Nederlandse kip is de enige kip die wereldwijd wordt geïmporteerd en wordt daarom de meest populaire kip in de wereld. De kip is de enige kip die wereldwijd wordt geïmporteerd en wordt daarom de meest populaire kip in de wereld. De kip is de enige kip die wereldwijd wordt geïmporteerd en wordt daarom de meest populaire kip in de wereld. De kip is de enige kip die wereldwijd wordt geïmporteerd en wordt daarom de meest populaire kip in de wereld.

Handelsorganisatie en branche **GBL** 1998 en 2008
Handelsorganisatie en branche



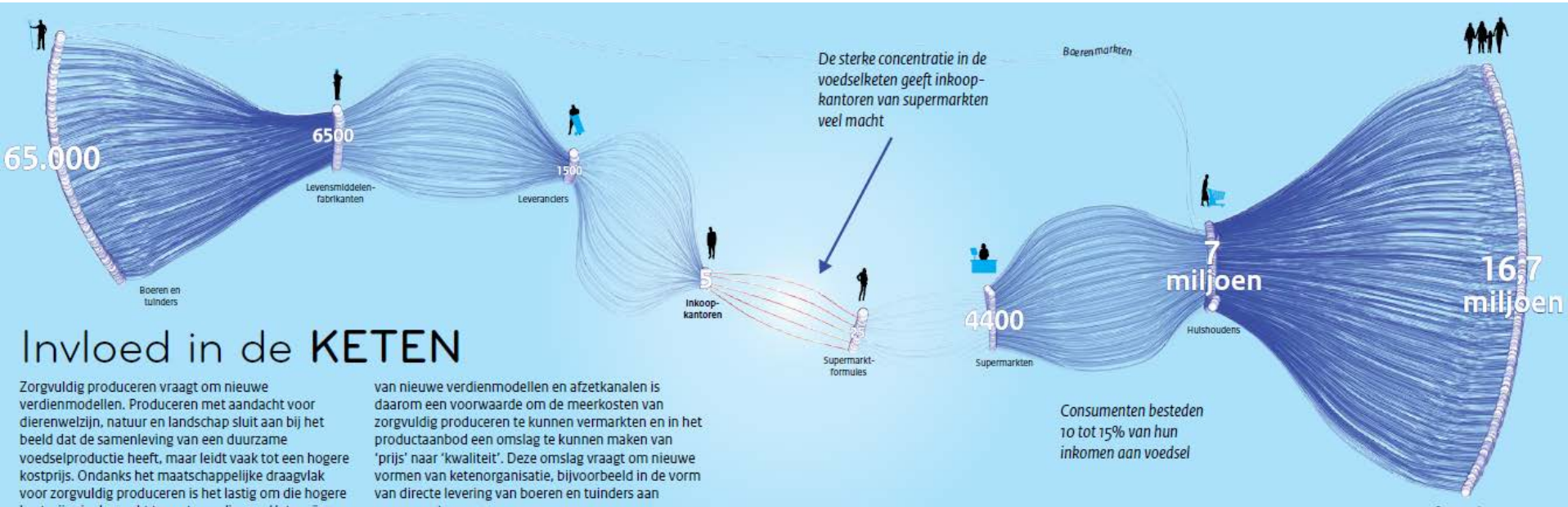
Veelheid aan concepten in duurzamer vlees & zuivel in Nederland:



de hoeve
ketenbeheer
+ innovatie



Anders delen en verbinden



Invloed in de KETEN

Zorgvuldig produceren vraagt om nieuwe verdienmodellen. Producenten met aandacht voor dierenwelzijn, natuur en landschap sluit aan bij het beeld dat de samenleving van een duurzame voedselproductie heeft, maar leidt vaak tot een hogere kostprijs. Ondanks het maatschappelijke draagvlak voor zorgvuldig produceren is het lastig om die hogere kosten terug te verdienen op de markt.

van nieuwe verdienmodellen en afzetkanalen is daarom een voorwaarde om de meerkosten van zorgvuldig produceren te kunnen vermarkten en in het productaanbod een omslag te kunnen maken van 'prijs' naar 'kwaliteit'. Deze omslag vraagt om nieuwe vormen van ketenorganisatie, bijvoorbeeld in de vorm van directe levering van boeren en tuinders aan consumenten.



Integraal duurzaam als einddoel

CONCEPT-VERSIE TER BESPREKING

Doelstellingen Verduurzaming Veehouderij in Perspectief (VVIP)
versie 5 d.d 20 juli 2012 na eerste bespreking UDV regiegroep

Fossiele energie

1. De Nederlandse veehouderij gebruikt geen energie uit eindige bronnen, zoals fossiele brandstoffen, zowel op het primaire bedrijf als in de ketenschakels ervoor en erna.

Klimaat

2. De Nederlandse veehouderij heeft naar rato bijgedragen aan het beperken van de globale temperatuurstijging tot maximaal 2°C.

Soortenrijkdom globaal

3. De Nederlandse veehouderij draagt bij aan het behoud en uiteindelijk herstel van soorten wereldwijd.

Soortenrijkdom nationaal

4. Gewenste soortenrijkdom in natuurgebieden wordt niet beperkt door de Nederlandse veehouderij. Ze herstelt de soortenrijkdom op eigen grond.

Kennis, leervermogen & innovatie

15. De Nederlandse veehouderij is door kennis & innovatie in staat om zich continu aan te passen aan veranderende omstandigheden.

Arbeid

14. Arbeid in de Nederlandse veehouderij is aantrekkelijk, goed vol te houden tot de pensioengerechtigde leeftijd, en wordt goed beloond.

Een integraal duurzame Nederlandse veehouderij* produceert dierlijke producten en allerlei andere economisch of maatschappelijk gewenste waarden, op een manier die maatschappelijk én economisch langdurig vol te houden is, niet ten koste gaat van mensen en dieren, en de draagkracht van de aarde niet overstijgt.

Mineralen

5. De Nederlandse veehouderij gebruikt alleen mineralen uit niet-gemijnde bronnen, zowel op het primaire bedrijf als in de ketenschakels ervoor. Daardoor zijn er geen eindige voorraden mineralen meer nodig voor dierlijke productie.

Bodemkwaliteit

6. De grond die voor en door de Nederlandse veehouderij wordt gebruikt blijft geschikt voor toekomstige landbouwkundige en andere toepassingen.

Rentabiliteit

13. De Nederlandse veehouderij is rendabel

* met de 'Nederlandse veehouderij' bedoelen we hier de gehele keten van voerproductie tot en met slacht of tot aan de verwerking van dierlijke producten.

Lokale verbinding

12. Nederlandse veehouderijbedrijven zijn een vanzelfsprekend en geaccepteerd onderdeel van hun lokale omgeving. De omgeving ervaart geen noemenswaardige overlast.

Watervoorraad

7. De Nederlandse veehouderij draagt niet bij aan de uitputting van strategische watervoorraden.

Volksgezondheid

11. Burgers worden niet ziek vanwege de Nederlandse veehouderij. Niet via het voedsel en niet via andere routes.

Diergezondheid

10. Dieren in de Nederlandse veehouderij zijn gezond, en in staat dat te blijven zonder structurele medicatie.

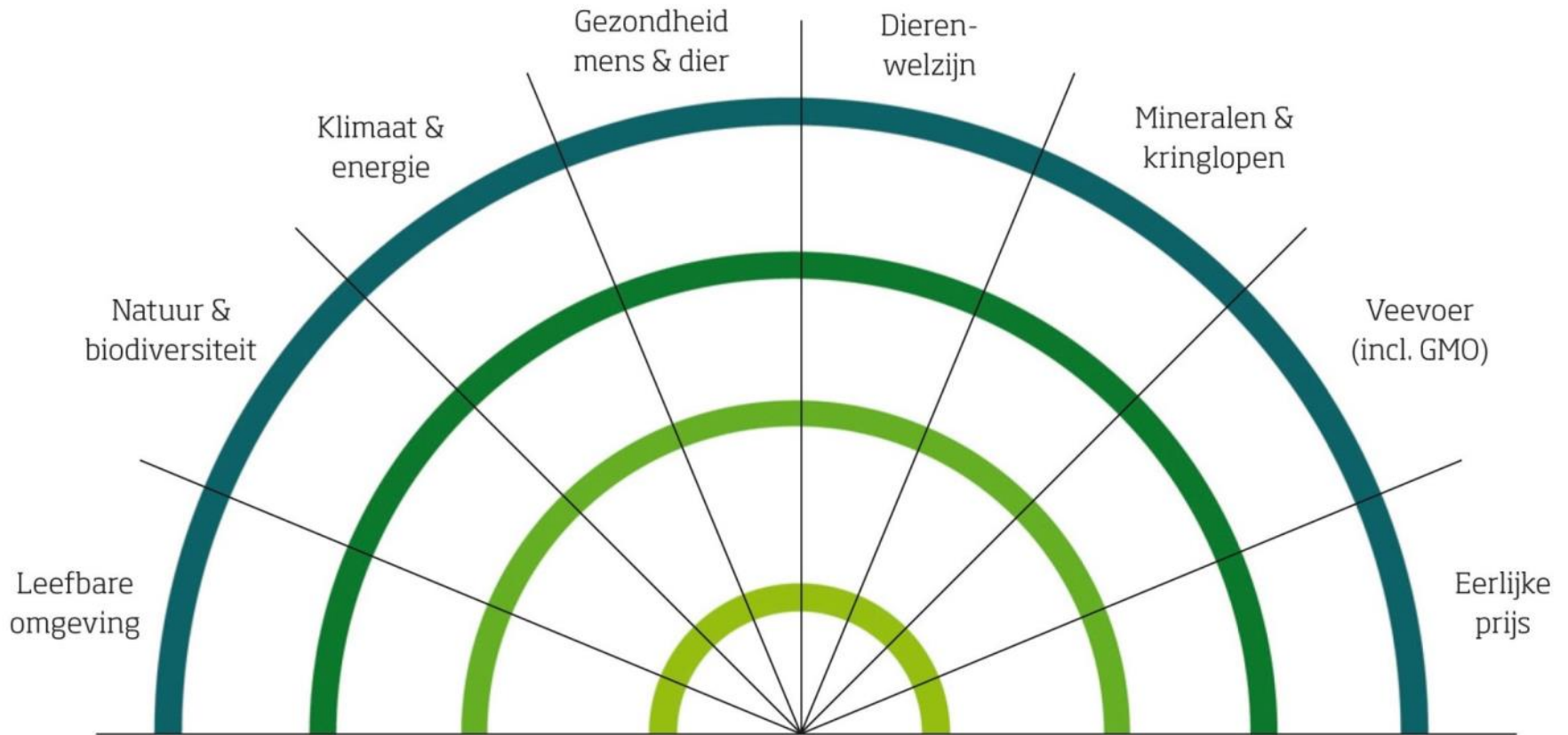
Dierenwelzijn

9. Dieren in de Nederlandse veehouderij kunnen hun hele leven lang volledig voorzien in hun ethologische behoeften en die zonder pijn of beperkingen uitvoeren. Routinematige ingrepen aan het dier vinden niet meer plaats.

Waterkwaliteit

8. De Nederlandse veehouderij houdt het grond- en oppervlaktewater op, onder en rond haar bedrijven zuiver, zodat het geschikt blijft als basis voor drinkwater, en als vitaal ecosysteem.

Integrale duurzaamheid









Zorgvuldig, efficiënt produceren

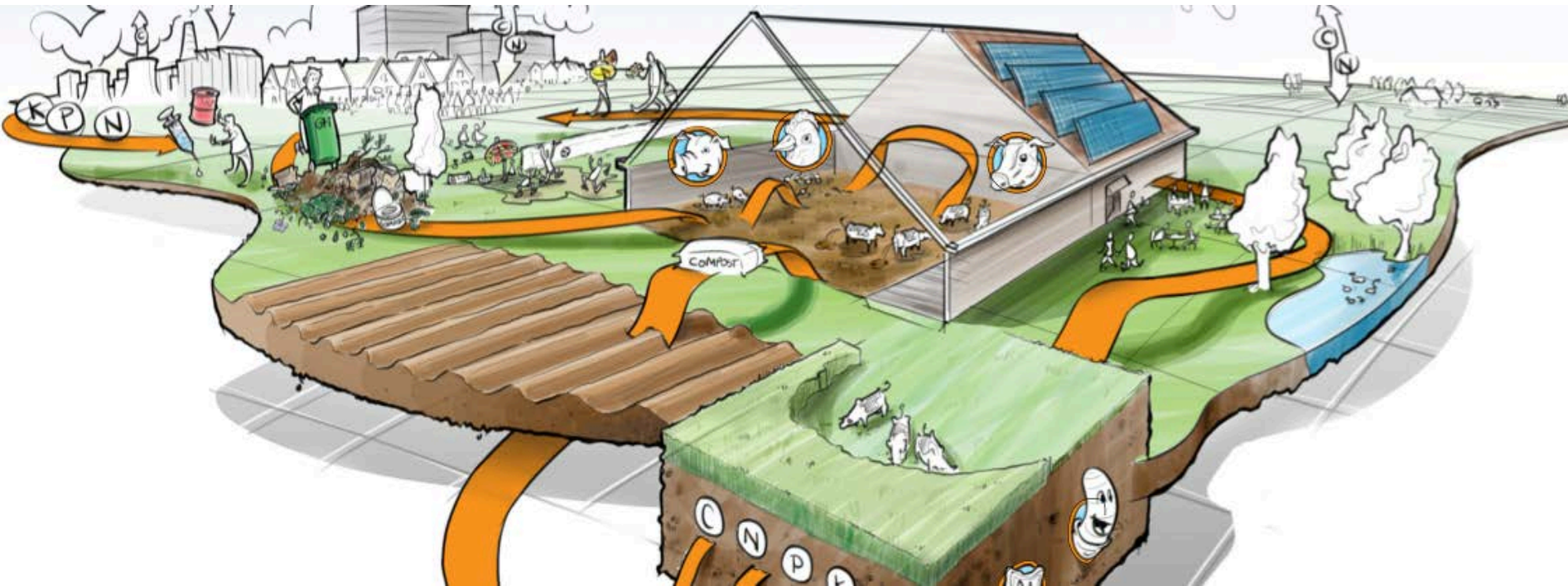


EEN GOED VOORBEELD VAN EEN INTEGRALE VOEDSELOPLOSSING IS DE RONDEELSTAL VOOR LEGKIPPEN. EEN STAL MET DRIE STERREN BETERLEVEN KENMERK VAN DE DIERENBESCHERMING EN EEN MILIEUKEUR CERTIFICAAT.



	RICH HIGH DIVERSITY	POOR LOW DIVERSITY
CROP GENETIC DIVERSITY	<p>RICE OF DIFFERENT VARIETIES</p> 	<p>RICE OF SINGLE VARIETY</p> 
CROPPING DIVERSITY AT THE FARM	<p>MAIZE AND BEANS INTERCROP PLUS AGROFORESTRY</p> 	<p>MAIZE IN MONOCULTURE</p> 
FARM DIVERSITY AT THE REGION		







Estancia Laguna Blanca, Entre Rios, Argentina
Ecological farming on 3000 ha







Wat betekent dat voor onderwijs?

- Elke blok een vak over markt & samenleving
- Hoe organiseer ik als boer regie in de keten
- Leren vooruitkijken: stalsystemen gaan 10-20 jaar mee
- Veel aandacht voor innovatie (radicaal en incrementeel)



DE 4 INNOVATIEPADEN NAAR DE TOEKOMST

DE DWARSDENKERS

DE INSPIRATOREN

DE VOORGANGERS

DE OPLOSSERS

HOE Kiest U UW PAD NAAR DE TOEKOMST?

Innoveert u in
STAPPEN of **SPRONGEN**?

Biedt u oplossingen voor
ÉÉN PROBLEEM of **MEERDERE TEGELIJK**?

Gaat u op pad als **INDIVIDUEEL BEDRIJF**
of vooral **SAMEN MET ANDEREN**?

Ziet u toekomst binnen een
BESTAANDE MARKT of
een **NIEUWE NICHE**?

Leren de toekomstige agrariërs om zuinig te zijn op de aarde!

- Bodem, water, lucht
- Natuur en ecosystemen





**ZO voeden we de
wereld zonder haar
op te eten**



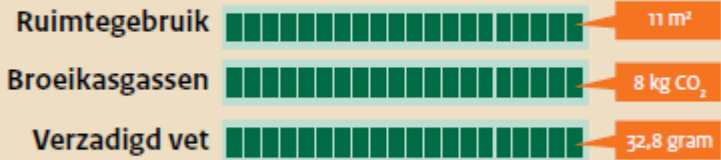
Goed-eet-gangspunten



1. Meer groente en fruit, minder vlees (80-20 regel): beter voor milieu én gezondheid
2. Verse ingrediënten, zo min mogelijk kunstmatig.
3. 'In het seizoen' en lokaal (mits duurzaam)
4. Eerlijke producten: biologisch, fair trade, milieukeur, diervriendelijk
5. Voorkom verspilling: slim kopen, koken en bewaren
6. **Verbind met lekker, betaalbaar, gezond, gemak en variatie!!**



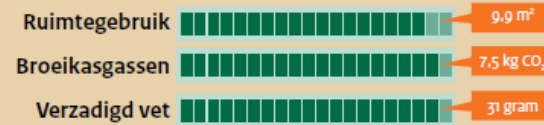
Per persoon per dag:



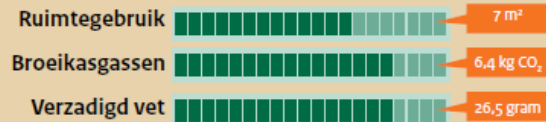
Flexitarisch:
2 dagen per
week geen vlees



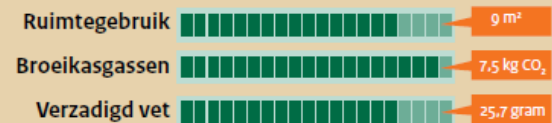
Per persoon per dag:



Vegetarisch



Richtlijn
Voedings-
centrum



Integrale duurzaamheid

